Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

21. februar 2013 *

»Direktiv 85/384/EØF — gensidig anerkendelse af kvalifikationsbeviser inden for arkitekturområdet — artikel 10 og artikel 11, litra g) — national lovgivning, hvorefter arkitekters og civilingeniørers kvalifikationsbeviser anerkendes som ligestillede, men hvor arbejder på ejendomme, der er klassificeret som en del af kulturarven, forbeholdes arkitekter — ligebehandlingsprincippet — rent interne forhold i en medlemsstat«

I sag C-111/12,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Consiglio di Stato (Italien) ved afgørelse af 6. december 2011, indgået til Domstolen den 29. februar 2012, i sagen:

Ministero per i beni e le attività culturali

Ordine degli Ingegneri della Provincia di Venezia

Ordine degli Ingegneri della Provincia di Padova

Ordine degli Ingegneri della Provincia di Treviso

Ordine degli Ingegneri della Provincia di Vicenza

Ordine degli Ingegneri della Provincia di Verona

Ordine degli Ingegneri della Provincia di Rovigo

Ordine degli Ingegneri della Provincia di Belluno

mod

Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia

Consiglio Nazionale degli Ingegneri

Consiglio Nazionale degli Architetti, Pianificatori, Paesaggisti e Conservatori

Ordine degli Architetti, Pianificatori, Paesaggisti e Conservatori della Provincia di Verona

Alessandro Mosconi

Comune di San Martino Buon Albergo

* Processprog: italiensk.

Istituzione di Ricovero e di Educazione di Venezia (IRE)

Ordine degli Architetti della Provincia di Venezia

procesdeltagere:

Faccio Engineering Srl

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, T. von Danwitz (refererende dommer), og dommerne A. Rosas, E. Juhász, D. Šváby og C. Vajda,

generaladvokat: N. Wahl

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia og A. Mosconi ved avvocati L. Manzi, G. Sardos Albertini og P. Piva

— Consiglio Nazionale degli Ingegneri ved avvocato B. Nascimbene

— Consiglio Nazionale degli Architetti, Pianificatori, Paesaggisti e Conservatori og Ordine degli Architetti, Pianificatori, Paesaggisti e Conservatori della Provincia di Verona ved avvocato F. Vanni

— den tjekkiske regering ved M. Smolek, som befuldmægtiget

— den spanske regering ved S. Centeno Huerta, som befuldmægtiget

— den østrigske regering ved A. Posch, som befuldmægtiget

— Europa-Kommissionen ved H. Støvlbæk og E. Montaguti, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Rådets direktiv 85/384/EØF af 10. juni 1985 om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser inden for arkitekturområdet, herunder om foranstaltninger, som skal lette den faktiske udøvelse af retten til etablering og fri udveksling af tjenesteydelser (EFT L 223, s. 15).

2 Anmodningen er blevet fremsat i forbindelse med to tvister vedrørende civilingeniørers eventuelle berettigelse til at få tildelt opgaver som byggeleder af arbejder på ejendomme af historisk og kunstnerisk værdi.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Tiende betragtning til direktiv 85/384 lyder:

»[I] de fleste medlemsstater udøves virksomhed inden for arkitekturområdet retligt eller faktisk af personer med betegnelsen arkitekt, enten alene eller med tilføjelse af en anden betegnelse, uden at disse personer derfor har eneret på udøvelse af disse former for virksomhed, medmindre andet er bestemt i lovgivningen; de nævnte former for virksomhed eller visse af dem kan ligeledes udøves af andre fagligt uddannede, særlig ingeniører, der har fået en særlig uddannelse inden for byggeri eller bygningskunst.«

4 Direktivets artikel 1 bestemmer:

»1. Dette direktiv finder anvendelse på virksomhed inden for arkitekturområdet.

2. Ved virksomhed inden for arkitekturområdet forstås i dette direktiv virksomhed, der sædvanligvis udøves under stillingsbetegnelsen arkitekt.«

5 Artikel 2-9 i direktiv 85/384 udgør direktivets kapitel II, der har overskriften »Eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser, som giver adgang til virksomhed inden for arkitekturområdet under stillingsbetegnelsen arkitekt«.

6 Direktivets artikel 2 bestemmer, at »[h]ver medlemsstat anerkender de eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser, der er erhvervet ved en uddannelse, som opfylder kravene i artikel 3 og 4, og som er udstedt til medlemsstaternes statsborgere af de øvrige medlemsstater«.

7 Eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser, som opfylder kriterierne i direktivets artikel 3 og 4, opføres i overensstemmelse med proceduren i direktivets artikel 7 på fortegnelser og ajourføringer af disse, der til underretning offentliggøres af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.

8 Direktivets artikel 10-15 udgør dettes kapitel III, der har overskriften »Eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser, der giver adgang til virksomhed inden for arkitekturområdet i medfør af opnåede rettigheder eller eksisterende nationale bestemmelser«.

9 Artikel 10 i direktiv 85/384 fastsætter, at »[h]ver medlemsstat anerkender de i artikel 11 omhandlede eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser, som er udstedt af de øvrige medlemsstater til statsborgere i medlemsstaterne, som allerede er i besiddelse af disse kvalifikationer på tidspunktet for direktivets meddelelse, eller som har påbegyndt studier, som afsluttes med udstedelse af sådanne eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser, senest i løbet af det tredje akademiske år efter denne meddelelse, selv om disse ikke svarer til mindstekravene for de i kapitel II nævnte beviser«.

10 Blandt de kvalifikationsbeviser, der er omfattet af overgangsordningen, er for Den Italienske Republiks vedkommende i direktivets artikel 11, litra g), nævnt:

»[…]

— eksamensbeviser (»laurea in architettura«) udstedt af universiteterne, de polytekniske læreanstalter og højskolerne for arkitektur i Venedig og Reggio-Calabria, ledsaget af et bevis, som berettiger til selvstændig udøvelse af arkitekterhvervet, og som er udstedt af undervisningsministeren, efter at kandidaten for en kompetent eksamenskommission har bestået den statseksamen, der berettiger til selvstændig udøvelse af arkitekterhvervet (dott. Architetto)

— eksamensbeviser på bygningsområdet (»laurea in ingegneria«) udstedt af universiteterne og de polytekniske læreanstalter, ledsaget af et bevis, som berettiger til selvstændig erhvervsudøvelse på arkitekturområdet, og som er udstedt af undervisningsministeren, efter at kandidaten for en kompetent eksamenskommission har bestået den statseksamen, der berettiger til selvstændig udøvelse af arkitekterhvervet (dott. Ing. Architetto eller dott. in ingegneria civile)«.

11 Direktivets kapitel IV med overskriften »Benyttelse af uddannelsestitel« består af direktivets artikel 16, som er affattet således:

»1. Med forbehold af artikel 23 sikrer værtsmedlemsstaterne, at statsborgere fra medlemsstaterne, som opfylder de i kapitel II eller kapitel III fastsatte betingelser, kan benytte deres retmæssige uddannelsestitel, og eventuelt en forkortelse for den, fra den medlemsstat, der er vedkommendes hjemland eller seneste opholdsland, og på denne stats sprog. Værtsmedlemsstaterne kan foreskrive, at denne titel efterfølges af navn og beliggenhed for den institution eller den eksamenskommission, der har tildelt den.

2. Såfremt uddannelsestitlen fra den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, i værtsmedlemsstaten kan forveksles med en titel, som i denne stat kræver en supplerende uddannelse, som vedkommende ikke har erhvervet, kan denne værtsmedlemsstat foreskrive, at vedkommende skal benytte sin uddannelsestitel fra den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, i en passende udformning, som værtsmedlemsstaten angiver.«

Italiensk ret

12 Direktiv 85/384 er blevet gennemført i den italienske retsorden ved lovdekret nr. 129 af 27. januar 1992 (GURI nr. 41 af 19.2.1992, s. 18).

13 Lovdekretets artikel 1, stk. 2, bestemte:

»De bestemmelser, som regulerer virksomhed [inden for arkitekturområdet] i Italien udøvet af personer med de relevante faglige kvalifikationsbeviser, finder fortsat anvendelse i overensstemmelse med de regler, der var gældende på tidspunktet for dette dekrets ikrafttræden.«

14 I artikel 51 i kongeligt dekret nr. 2537 af 23. oktober 1925 om godkendelse af regler om ingeniør- og arkitekterhvervet (GURI nr. 37 af 15.2.1925, herefter »kongeligt dekret nr. 2537/25«) fastsættes følgende:

»Omfattet af ingeniørerhvervet er projektering, gennemførelse og værdiansættelse af arbejder til udvinding, forarbejdning og anvendelse af materialer, der er direkte eller indirekte påkrævet i forbindelse med anlægsarbejder eller i industrien, af arbejder vedrørende vejnettet og transport-, afløbs- og kommunikationsmidler, vedrørende bygninger af enhver art, maskiner og industrielle anlæg samt mere generelt vedrørende anvendelsen af de fysiske love såvel som landmålinger og værdiansættelsesopgaver.«

15 Artikel 52 i kongeligt dekret nr. 2537/25 har følgende ordlyd:

»Anlægsarbejder, landmålinger og de tilhørende værdiansættelsesopgaver er omfattet af både ingeniør- og arkitekterhvervet.

Anlægsarbejder med betydelig kunstnerisk relevans samt restaurering og istandsættelse af bygninger, der er omfattet af lov nr. 364 af 20. juni 1909 om antikviteter og kunst, er dog forbeholdt arkitekter. Den tekniske del af anlægsarbejderne på disse bygninger kan derimod udføres af både arkitekter og ingeniører.«

Tvisterne i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

16 Tvisterne i hovedsagen er opstået som følge af en bestemmelse i italiensk ret, nemlig artikel 52, stk. 2, i kongeligt dekret nr. 2537/25, i henhold til hvilken civilingeniører, der har opnået deres kvalifikationsbevis i Italien, udelukkes fra anlægsarbejder med betydelig kunstnerisk relevans eller vedrørende restaurering og istandsættelse af bygninger af kulturel værdi.

17 Civilingeniører, der har opnået deres kvalifikationsbevis i Italien, har længe anfægtet denne begrænsning af deres beskæftigelsesområde, navnlig med støtte i direktiv 85/384.

18 I det foreliggende tilfælde skal Consiglio di Stato påkende to appelsager, der er iværksat til prøvelse af to modstridende domme afsagt af Tribunale amministrativo regionale del Veneto.

19 Den første sag har baggrund i en implicit afgørelse truffet af Soprintendenza per i beni ambientali e architettonici di Verona (styrelsen vedrørende bymiljøets arkitektur i Verona), der meddelte A. Mosconi afslag på at være projektleder med henblik på arbejder på en ejendom af historisk og kunstnerisk værdi. A. Mosconi og Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia (ingeniørsammenslutningen i Verona by og provins) indbragte sagen for Tribunale amministrativo regionale del Veneto (den regionale forvaltningsdomstol for Veneto) og gjorde gældende, at det er i strid med direktiv 85/384 at udelukke civilingeniører fra sådanne arbejder.

20 I 2002 forelagde den nævnte ret en anmodning om præjudiciel afgørelse for Domstolen med henblik på at få afklaret, om EU-retten, og navnlig direktiv 85/354, skal fortolkes således, at den er til hinder for en sådan national lovgivning.

21 Ved kendelse af 5. april 2004, A. Mosconi og Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia (sag C-3/02), svarede Domstolen, at når der er tale om rent interne forhold, er hverken direktiv 85/384 eller ligebehandlingsprincippet til hinder for en national lovgivning, hvorefter arkitekters og civilingeniørers kvalifikationsbeviser som udgangspunkt anerkendes som ligestillede, men arbejder bl.a. på ejendomme, der er klassificerede som en del af kulturarven, forbeholdes arkitekter.

22 I denne kendelse bemærkede Domstolen, at der kan opstå omvendt forskelsbehandling, fordi civilingeniører, der har opnået deres kvalifikationsbevis i Italien, ikke har adgang til den i artikel 52, stk. 2, i kongeligt dekret nr. 2537/25 omhandlede virksomhed i denne medlemsstat, hvorimod personer med et eksamensbevis som civilingeniør, der er udstedt i en anden medlemsstat og nævnt på listen etableret i henhold til artikel 7 i direktiv 85/384 eller på listen i dette direktivs artikel 11, ikke kan nægtes adgang til denne virksomhed. Domstolen fandt imidlertid, at det EU-retlige ligebehandlingsprincip ikke kan påberåbes med hensyn til rent interne forhold, men at det tilkommer den forelæggende ret at vurdere, om der eventuelt foreligger forskelsbehandling, der er forbudt i medfør af national ret, og i givet fald beslutte, hvorledes denne skal afhjælpes.

23 Som følge af denne kendelse forelagde Tribunale amministrativo regionale del Veneto et spørgsmål for Corte costituzionale (Italiens forfatningsdomstol) om, hvorvidt artikel 52, stk. 2, i kongeligt dekret nr. 2537/25 var i overensstemmelse med forfatningen. Ved kendelse nr. 130 af 16.-19. april 2007 afviste Corte costituzionale spørgsmålet som åbenbart uantageligt til realitetsbehandling, henset til, at den anfægtede bestemmelse havde karakter af et reglement og ikke af en lov.

24 Ved dom nr. 3630 af 15. november 2007 gav Tribunale amministrativo regionale del Veneto sagsøgerne medhold i sagen, idet retten fandt, at artikel 52, stk. 2, i kongeligt dekret nr. 2537/25 må tilsidesættes, fordi denne bestemmelse er uforenelig med ligebehandlingsprincippet som fortolket af Corte costituzionale, henset til, at nationale erhvervsudøvere ikke må udsættes for forskelsbehandling i forhold til erhvervsudøvere fra andre medlemsstater.

25 Ministero per i beni e le attività culturali (ministeriet for kulturgoder og aktiviteter) har appelleret denne dom til den forelæggende ret.

26 Den anden sag, der verserer for Consiglio di Stato, har baggrund i en udbudsbekendtgørelse udarbejdet af Istituzioni di Ricovero e di Educazione di Venezia (organisation til ejendomsbevarelse og støtte af mindrebemidlede i Venedig) vedrørende tildeling af byggeledelse og sikkerhedskoordinering i forbindelse med restaurering og istandsættelse af Palazzo Contarini del Bovolo i Venedig.

27 Ingeniørsammenslutningerne i Venedig anfægtede ved Tribunale amministrativo regionale del Veneto udbudsbekendtgørelsen tillige med de foranstaltninger, der blev truffet i forbindelse med licitationen, for så vidt angår de dele, hvor den ordregivende myndighed forbeholdt arkitekter den erhvervsudøvelse, som var genstand for kontrakten.

28 Ved dom nr. 3651 af 25. november 2008 frifandt Tribunale amministrativo regionale del Veneto sagsøgte, idet den bemærkede, at direktiv 85/384, ifølge Domstolens fortolkning, sigter mod den gensidige anerkendelse af uddannelse og ikke vedrører betingelserne for adgang til de forskellige erhverv, hvorfor direktivet ikke indebærer en fuld ligestilling af kvalifikationsbeviset »laurea in ingegneria« med kvalifikationsbeviset »laurea in architettura«.

29 Denne dom er blevet indanket ved Consiglio di Stato af ingeniørsammenslutningerne i regionens provinser.

30 Consiglio di Stato anfører, at det ville stride mod principperne i den nationale ret, som bekræftet af forfatningsdomstolens praksis, at give civilingeniører, der har opnået deres kvalifikationsbevis i andre medlemsstater end Den Italienske Republik, tilladelse til at udøve deres erhverv i forbindelse med arbejder på ejendomme af kulturel værdi uden at give civilingeniører med et kvalifikationsbevis fra Italien en tilsvarende mulighed.

31 Consiglio di Stato er i tvivl om, hvorvidt den ved direktiv 85/384 indførte ordning om gensidig anerkendelse reelt skal forstås således, at civilingeniører, der har opnået deres kvalifikationsbevis i andre medlemsstater end Den Italienske Republik, kan udøve virksomhed, der ved kongeligt dekret nr. 2537/25 er forbeholdt arkitekter, i denne sidstnævnte medlemsstat, eller om Den Italienske Republik kan kræve, at personer, der har et kvalifikationsbevis, som berettiger til udøvelse af erhverv på arkitekturområdet, skal gennemgå en specifik vurdering af deres faglige kompetence til at udøve virksomhed, som ved dette kongelige dekret er forbeholdt arkitekter.

32 På denne baggrund har Consiglio di Stato besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er direktiv 85/384 […] for så vidt angår den del (artikel 10 og 11), hvori det som en overgangsforanstaltning tillader udøvelsen af virksomhed på arkitekturområdet for borgere fra andre medlemsstater, der er i besiddelse af de udtrykkeligt angivne kvalifikationsbeviser, til hinder

for at anse en administrativ praksis i Italien for lovlig, hvis retlige grundlag er artikel 52, stk. 2, første del, i kongeligt dekret nr. 2537/25 […], hvori det er fastsat, at visse arbejder i relation til ejendomme af kunstnerisk værdi specifikt er forbeholdt ansøgere med kvalifikationsbevis som »arkitekt« eller for ansøgere, som beviser, at de opfylder særlige uddannelseskrav, der er specifikke for branchen for kulturgoder, og er mere vidtgående end de krav, som generelt giver adgang til erhverv på arkitekturområdet i henhold til det nævnte direktiv?

2) Kan denne praksis nærmere bestemt bestå i, at også erhvervsudøvere fra andre medlemsstater end [Den Italienske Republik], selv om de er i besiddelse af et kvalifikationsbevis, som i princippet berettiger til udøvelse af erhverv på arkitekturområdet, skal gennemgå en specifik vurdering af den professionelle kompetence (dvs. således som det er tilfældet for italienske erhvervsudøvere i forbindelse med aflæggelse af statseksamen som arkitekt) alene med henblik på adgangen til at udføre de former for arbejder, der er omfattet af artikel 52, stk. 2, første del, i kongeligt dekret nr. 2537/25 […]?«

Om Domstolens kompetence

33 Den spanske regering har i det væsentlige gjort gældende, at Domstolen, eftersom tvisterne i hovedsagen vedrører rent interne forhold, ikke har kompetence til at besvare de præjudicielle spørgsmål.

34 Selv om det er ubestridt, at hovedsagens tvister vedrører rent interne forhold, hvorpå direktiv 85/384 ikke finder anvendelse (jf. i denne henseende kendelsen i sagen Mosconi og Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia, præmis 51), fremgår det imidlertid af forelæggelsesafgørelsen, at den forelæggende ret finder, at det ville stride mod principperne i den nationale ret, som bekræftet af forfatningsdomstolens praksis, at tillade omvendt forskelsbehandling ved at civilingeniører, der har opnået deres kvalifikationsbevis i andre medlemsstater end Den Italienske Republik, men ikke civilingeniører med et kvalifikationsbevis fra Italien, gives tilladelse til at udøve virksomhed i relation til ejendomme af kulturel værdi i sidstnævnte medlemsstat.

35 Herved bemærkes, at Domstolen ganske vist ikke har kompetence til at besvare et forelagt spørgsmål, når det er åbenbart, at den EU-retlige bestemmelse, som Domstolen anmodes om at fortolke, ikke kan finde anvendelse, som f.eks. ved rent interne forhold. Selv ved sådanne interne forhold kan Domstolen imidlertid foretage den fortolkning, der anmodes om, når national ret pålægger den forelæggende ret, under procedurer som de i hovedsagen foreliggende, at tillægge nationale statsborgere de samme rettigheder som dem, en statsborger fra en anden medlemsstat vil kunne støtte på EU-retten i en tilsvarende situation (jf. i denne retning bl.a. dom af 1.6.2010, forenede sager C-570/07 og C-571/07, Blanco Pérez og Chao Gómez, Sml. I, s. 4629, præmis 39, af 22.12.2010, sag C-245/09, Omalet, Sml. I, s. 13771, præmis 15, og af 21.6.2012, sag C-84/11, Susisalo m.fl., præmis 17 og 20). Unionen har således utvivlsomt en interesse i, at Domstolen fortolker den omhandlede EU-retlige bestemmelse.

36 Følgelig må det fastslås, at Domstolen har kompetence til at besvare de præjudicielle spørgsmål.

Om de præjudicielle spørgsmål

37 Den forelæggende ret ønsker med sine spørgsmål, der behandles samlet, i det væsentlige oplyst, om artikel 10 og 11 i direktiv 85/384 skal fortolkes således, at de er til hinder for en national lovgivning, hvorefter personer, som har et af en anden medlemsstat end værtsmedlemsstaten udstedt kvalifikationsbevis, der giver adgang til virksomhed på arkitekturområdet, og som udtrykkeligt er angivet i nævnte artikel 11, kun kan udøve virksomhed i relation til ejendomme af kunstnerisk værdi i sidstnævnte medlemsstat, såfremt de godtgør, at de har særlige kvalifikationer inden for området for kulturgoder, i givet fald som led i en specifik vurdering af deres faglige kompetence.

38 Med henblik på at kunne give den forelæggende ret et brugbart svar i henseende til en national retsregel, der sikrer, at personer, som har et af Det Italienske Republik udstedt kvalifikationsbevis på arkitekturområdet, og som udøver deres erhverv i Italien, ikke udsættes for omvendt forskelsbehandling i forhold til personer, som har et sådant bevis udstedt af en anden medlemsstat, skal det undersøges, hvilken rækkevidde forpligtelserne i artikel 10 og 11 i direktiv 85/384 har for værtsmedlemsstatens anerkendelse af de sidstnævnte kvalifikationsbeviser.

39 I forbindelse med denne undersøgelse bemærkes, at direktiv 85/384 stiller krav om automatisk gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser inden for arkitekturområdet, der er i overensstemmelse med de krav til uddannelse, som er fastsat i direktivet (dom af 24.5.2007, sag C-43/06, Kommissionen mod Portugal, præmis 24).

40 Den afgørende genstand for denne gensidige anerkendelse findes udtrykt i artikel 2 i direktiv 85/384, som bestemmer, at hver medlemsstat er forpligtet til at anerkende de eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser, der er erhvervet ved en uddannelse, som opfylder de krav, der er præciseret i direktivets artikel 3 og 4, og som er udstedt til medlemsstaternes statsborgere af de øvrige medlemsstater, ved at tildele dem den samme virkning på sit område for så vidt angår adgang til den virksomhed, der sædvanligvis udøves under stillingsbetegnelsen arkitekt, som de eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser, den selv udsteder. Direktivets artikel 10 udvider for sin del som en overgangsforanstaltning den gensidige anerkendelse til visse andre eksamensbeviser, som ikke opfylder de krav, der er nævnt i direktivets kapitel II, herunder de krav, der er præciseret i dets artikel 3 og 4 (dommen i sagen Kommissionen mod Portugal, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis).

41 Spørgsmålene vedrører således rækkevidden af den forpligtelse til gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, der er indført ved artikel 10 i direktiv 85/384, og værtsmedlemsstatens mulighed for at afkræve de personer, som har eksamensbeviser, der er udstedt af en anden medlemsstat og angivet på listen i artikel 11 i direktiv 85/384, bevis for, at de har særlige kvalifikationer inden for området for kulturgoder, før de kan udøve virksomhed i relation til ejendomme af kunstnerisk værdi.

42 I denne henseende er det ganske vist korrekt, at direktiv 85/384 ikke har til formål at regulere betingelserne for adgang til arkitekterhvervet eller at definere beskaffenheden af den virksomhed, som udøves af dets medlemmer. Det fremgår herved af niende betragtning til dette direktiv, at dets artikel 1, stk. 2, ikke tilsigter at give en juridisk definition af virksomhed inden for arkitekturområdet. Det tilkommer således værtsmedlemsstaten i sin nationale lovgivning at definere den virksomhed, som henhører under dette område (kendelsen i sagen Mosconi og Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia, præmis 45).

43 I modsætning til den opfattelse, som Consiglio Nazionale degli Architetti, Pianificatori, Paesaggisti e Conservatori og Ordine degli Architetti, Pianificatori, Paesaggisti e Conservatori della Provincia di Verona har forfægtet, kan det dog ikke på grundlag af denne kompetence hos værtsmedlemsstaten udledes, at direktiv 85/384 giver denne medlemsstat mulighed for at betinge udøvelse af virksomhed i relation til ejendomme af kunstnerisk værdi af en kontrol af vedkommendes kvalifikationer på dette område.

44 For det første ville det, hvis værtsmedlemsstaten indrømmes en sådan mulighed, svare til at give denne stat adgang til at kræve supplerende beviser, hvilket ville gøre indgreb i den automatiske gensidige anerkendelse af eksamensbeviser og derfor, som fastslået af Domstolen i præmis 28 i dommen i sagen Kommissionen mod Portugal, være i strid med direktiv 85/384.

45 Som det fremgår af præmis 37 i dom af 23. november 2000, Kommissionen mod Spanien (sag C-421/98, Sml. I, s. 10375), følger det for det andet af artikel 2 og 10 i direktiv 85/384, at når en virksomhed sædvanligvis udøves af arkitekter, som har et eksamensbevis udstedt af værtsmedlemsstaten, skal en vandrende arkitekt, som er indehaver af et eksamensbevis, et certifikat

eller et andet kvalifikationsbevis, som omfattes af direktivets anvendelsesområde, også have adgang til en sådan virksomhed, selv om hans eksamensbeviser, certifikater eller andre kvalifikationsbeviser ikke nødvendigvis indholdsmæssigt svarer til værtsmedlemsstatens for så vidt angår den uddannelse, der er modtaget.

46 I denne henseende foreskriver direktiv 85/384 de foranstaltninger, der skal træffes, når der ikke består en indholdsmæssig overensstemmelse mellem de uddannelser, der modtages i den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, og de uddannelser, der gives i værtsmedlemsstaten (dommen i sagen Kommissionen mod Spanien, præmis 43).

47 Det følger således af ordlyden af artikel 16, stk. 2, i direktiv 85/384, at såfremt uddannelsestitlen fra den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, i værtsmedlemsstaten kan forveksles med en titel, som i denne stat kræver en supplerende uddannelse, som vedkommende ikke har erhvervet, kan værtsmedlemsstaten foreskrive, at vedkommende skal benytte sin uddannelsestitel fra den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, i en passende udformning, som værtsmedlemsstaten angiver (dommen i sagen Kommissionen mod Spanien, præmis 44).

48 Selv om det er korrekt, at det er værtsmedlemsstaten, der i den nationale lovgivning skal definere området for den virksomhed, der omfattes af arkitekterhvervet, når den finder, at en bestemt form for virksomhed falder inden for dette område, er kravet om gensidig anerkendelse således ensbetydende med, at vandrende arkitekter ligeledes skal have adgang til denne virksomhed (dommen i sagen Kommissionen mod Spanien, præmis 38).

49 I det foreliggende tilfælde er det imidlertid ubestridt, at virksomhed i relation til ejendomme af kunstnerisk værdi henhører under arkitekterhvervets beskæftigelsesområde og dermed er omfattet af direktiv 85/384's anvendelsesområde.

50 Endelig er den konklusion, hvorefter værtsmedlemsstaten ikke inden for den ved artikel 11 i direktiv 85/384 indførte ordning for gensidig anerkendelse kan pålægge supplerende betingelser som de i hovedsagen omhandlede for udøvelsen af virksomhed henhørende under arkitekterhvervets område, i øvrigt blevet bekræftet af Domstolens konstatering i præmis 52 i kendelsen i sagen Mosconi og Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia.

51 Ifølge denne præmis kan adgang til den i artikel 52, stk. 2, i kongeligt dekret nr. 2537/25 nævnte virksomhed, dvs. virksomhed i relation til ejendomme af kunstnerisk værdi, ikke nægtes personer med et eksamensbevis som civilingeniør eller et tilsvarende kvalifikationsbevis, der er udstedt i en anden medlemsstat end Den Italienske Republik, når dette er angivet på listen, etableret i overensstemmelse med artikel 7 i direktiv 85/384, eller på listen i dette direktivs artikel 11.

52 På baggrund af ovenstående betragtninger skal de forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 10 og 11 i direktiv 85/384 skal fortolkes således, at de er til hinder for en national lovgivning, hvorefter personer, som har et af en anden medlemsstat end værtsmedlemsstaten udstedt kvalifikationsbevis, der giver adgang til virksomhed på arkitekturområdet og udtrykkeligt er angivet i nævnte artikel 11, kun kan udøve virksomhed i relation til ejendomme af kunstnerisk værdi i sidstnævnte medlemsstat, såfremt de godtgør, at de har særlige kvalifikationer inden for området for kulturgoder, i givet fald som led i en specifik vurdering af deres faglige kompetence.

Sagens omkostninger

53 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Femte Afdeling) for ret:

Artikel 10 og 11 i Rådets direktiv 85/384/EØF af 10. juni 1985 om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser inden for arkitekturområdet, herunder om foranstaltninger, som skal lette den faktiske udøvelse af retten til etablering og fri udveksling af tjenesteydelser, skal fortolkes således, at de er til hinder for en national lovgivning, hvorefter personer, som har et af en anden medlemsstat end værtsmedlemsstaten udstedt kvalifikationsbevis, der giver adgang til virksomhed på arkitekturområdet og udtrykkeligt er angivet i nævnte artikel 11, kun kan udøve virksomhed i relation til ejendomme af kunstnerisk værdi i sidstnævnte medlemsstat, såfremt de godtgør, at de har særlige kvalifikationer inden for området for kulturgoder, i givet fald som led i en specifik vurdering af deres faglige kompetence.

Underskrifter